

En kommun har inte haft rätt att avslå en ansökan om korttidstillsyn enligt LSS med hänvisning till att sökandens behov kan tillgodoses genom utökad assistansersättning.

Lagrum:

9 § 7 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

V.W., född 1994, tillhör personkretsen enligt 1 § 1 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Hon var beviljad assistansersättning för kostnader för personlig assistans enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken. Under våren 2013 var V.W., utöver assistansersättning för 82 timmar per vecka, beviljad bl.a. korttidstillsyn enligt 9 § 7 LSS för skolungdom över 12 år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov. Assistansersättning lämnades inte för tid när hon gick i skolan eller under korttidstillsynen. V.W. ansökte om att även i fortsättningen beviljas korttidstillsyn. *Stockholms kommun* (Bromma stadsdelsnämnd) avslog i juni 2013 ansökan om korttidstillsyn från och med höstterminen samma år. Beslutet motiverades bl.a. med att V.W:s behov av en trygg situation och en meningsfull fritid var tillgodosedd genom assistansersättning och beviljad korttidsvistelse med sju dygn per månad och att hon därmed tillförsäkrades goda levnadsvillkor. Därefter anmälde kommunen till Försäkringskassan att V.W. från och med höstterminen hade utökat behov av assistansersättning eftersom hon inte längre var beviljad korttidstillsyn.

V.W. överklagade kommunens beslut och yrkade att hon skulle beviljas korttidstillsyn för skolungdom över 12 år och anförde bl.a. följande. Hon har mycket svårt för förändringar och har ett stort behov av rutiner och struktur. Hon har dagligen stora epilepsianfall och är mycket medtagen efter dessa. För att en person ska kunna umgås med och ta hand om henne behövs någon som känner henne bra och som kan se när hon håller på att få ett epilepsianfall. Nämndens beslut innebär att hennes föräldrar måste gå ner i arbetstid ytterligare utöver det de redan skurit ned på sina förvärvsarbeten. Det är omöjligt att hitta en assistent som kan tänka sig att arbeta dessa tider samt att hitta en eller flera assistenter som kan arbeta alla skollov. Korttidstillsynen är hennes enda möjlighet till regelbundet umgänge med kompisar och meningsfull sysselsättning utanför skoltid. Hon kan inte klara sig själv före och efter skolan utan kräver ständig tillsyn. Nämndens beslut innebär att den trygghet, struktur och regelbundet umgänge med kompisar och personal som hon behöver försvinner.

Kommunen vidhöll sitt beslut.

Förvaltningsrätten i Stockholm (2014-03-24, ordförande Ek Oldsjö)

yttrade: Det är i målet ostridigt att V.W. omfattas av personkretsen i 1 § 1 LSS. Hon har därmed rätt till insatser enligt 9 § LSS om hon har behov av sådana insatser och behovet inte tillgodoses på annat sätt.

Utgångspunkten för förvaltningsrättens bedömning är förhållandena vid tiden för nämndens beslut. – Många ungdomar med omfattande funktionshinder som har förvärvsarbetande föräldrar kan av olika skäl inte klara sig själva före eller efter skoldagen eller under skollov och ferier. Det är därför nödvändigt att de under en sådan tid kan tillförsäkras både en trygg situation och en meningsfull sysselsättning. Tillsynen ska utformas flexibelt med utrymme för individuella lösningar (prop. 1992/93:159, s. 79). – För att en viss insats enligt 9 § LSS ska kunna nekas den funktionshindrade på grund av att behovet tillgodoses på annat sätt, ska behovet också faktiskt tillgodoses på annat sätt. Det räcker således inte att behovet kan tillgodoses på annat sätt. Även om behovet i viss mån tillgodoses på annat sätt kan rätt föreligga till kompletterande insatser enligt LSS (prop. 1992/93:159, s. 172). – Av utredningen i målet framgår i huvudsak följande. V.W. har ett ständigt tillsynsbehov på grund av sina dagliga epilepsianfall. Hennes föräldrar förvärvsarbetar samt arbetar som assistenter åt henne. V.W. har ett fungerande socialt nätverk bestående av hennes familj, släkt och skola. Hon är beviljad korttidsvistelse sju dygn i månaden, samt personlig assistans via Försäkringskassan med i genomsnitt 354 timmar i månaden. Hon var tidigare även beviljad korttidstillsyn. Hon är inte beviljad personlig assistans för den tid hon tidigare befann sig på korttidstillsynen utan Försäkringskassan har räknat bort tid för detta. – Förvaltningsrätten finner att det av utredningen i målet framgår att V.W. har behov av tillsyn och sysselsättning innan skoldagen börjar samt efter skoldagens slut eftersom hennes föräldrar arbetar och hon inte klarar sig ensam. Frågan är därefter om behovet är tillgodosett genom beviljad insats enligt LSS och assistansersättning. Mot bakgrund av att assistansersättningen inte omfattar tiden då V.W. tidigare befann sig på korttidstillsyn bedömer förvaltningsrätten att hennes behov inte är tillgodosedda. Även med beaktande av att hon är beviljad korttidsvistelse med sju dygn per månad kan inte hennes behov anses fullt ut tillgodosedda då hon behöver ständig tillsyn. Eftersom hennes behov av tillsyn samt en trygg situation och en meningsfull sysselsättning inte tillgodoses på något annat sätt ska överklagandet bifallas och V.W. beviljas korttidstillsyn. – Förvaltningsrätten förklarar V.W. berättigad till insatsen korttidstillsyn enligt 9 § 7 LSS och visar målet åter till nämnden för beräkning av insatsens omfattning.

Kommunen överklagade förvaltningsrättens dom och yrkade att kammarrätten skulle fastställa stadsdelsnämndens beslut att avslå V.W:s ansökan om korttidstillsyn från och med den 26 augusti 2013. Kommunen anförde bl.a. följande. V.W. tillförsäkras goda levnadsvillkor genom korttidsvistelse sju dygn per månad, utökad assistansersättning beviljad av Försäkringskassan, anpassad skolgång, skolskjuts samt övrigt samhällsstöd. V.W. träffar personal och vänner från korttidstillsynen under skoltid. Nämnden har anmält till Försäkringskassan att V.W. på grund av att hon inte längre har korttidstillsyn har ett utökat behov av assistansersättning.

Kammarrätten i Stockholm (2014-04-29, Eriksson, Jonsson, Sjö, referent) yttrade: Målet gäller om V.W. har rätt till korttidstillsyn från och med den 26 augusti 2013. Avgörande för den bedömningen är om hennes behov av tillsyn och en meningsfull sysselsättning före och efter skolan samt under lov faktiskt tillgodoses genom övriga beviljade insatser, främst genom hennes assistansersättning. – Det framkommer i utredningen att V.W. har ett behov av att träffa andra ungdomar under fritiden. På grund av sina funktionshinder behöver hon vistas i en strukturerad miljö där det finns vuxna som kan hantera hennes frekventa epilepsianfall. Enligt V.W. kan behovet av att träffa andra ungdomar inte tillgodoses med hjälp av personlig assistans, eftersom hon på grund av komplikationer till epilepsianfallen behöver stanna nära hemmet med sin assistent. Nämnden har inte bemött detta och förklarat hur V.W:s behov av umgänge med andra ungdomar i praktiken ska tillgodoses genom personlig assistans. – Kammarrätten anser därför att V.W. har gjort sannolikt att hon har behov av korttidstillsyn för att uppnå goda levnadsvillkor (jfr prop. 1992/93:159 s. 79). Överklagandet ska därför avslås. – Kammarrätten avslår överklagandet.

Kommunen överklagade kammarrättens dom och yrkade att Högsta förvaltningsdomstolen skulle fastställa kommunens beslut. Kommunen anförde bl.a. att V.W. var tillförsäkrad goda levnadsvillkor genom utökad assistansersättning, beviljad korttidsvistelse, anpassad skolgång, skolskjuts och övrigt samhällsstöd.

V.W. bestred bifall till överklagandet och anförde bl.a. följande. Hon har behov av korttidstillsyn i anslutning till skoldagen samt under skollov. Det bör vara upp till henne att avgöra om hon ska få korttidstillsyn eller utökad assistansersättning. Det är inte kommunen som ska göra detta val. En kommun ska endast pröva om den enskilde har behov av en sökt insats enligt LSS och i sådant fall om behovet faktiskt tillgodoses på annat sätt. Kommunen kan inte erbjuda andra insatser i stället för den sökta insatsen. I detta fall har kommunen valt att lägga över ansvaret på Försäkringskassan. Det är inte hon utan kommunen som har initierat och ansökt om ett ökat antal assistanstimmar för att ersätta borttagandet av korttidstillsynen. Hennes behov av socialt utbyte och meningsfull fritid kan inte tillgodoses genom personlig assistans.

Socialstyrelsen, som avgav yttrande i målet, ansåg att överklagandet borde avslås eftersom syftet med korttidstillsyn är att kunna erbjuda den enskilde såväl tillsyn som meningsfull sysselsättning i ett socialt sammanhang på ett sätt som påminner om fritidshem enligt skollagstiftningen. Rätten till korttidstillsyn ska inte påverkas av att barnet även skulle kunna beviljas personlig assistans.

Högsta förvaltningsdomstolen (2015-06-16, Jermsten, Almgren, Nymansson, Bull, Classon) yttrade:

Skälen för avgörandet

Frågan i målet

Den fråga Högsta förvaltningsdomstolen har att ta ställning till är om en kommun kan avslå en ansökan om korttidstillsyn med hänvisning till att behovet kan tillgodoses genom utökad assistansersättning.

Rättslig reglering m.m.

Av 6 § första stycket LSS framgår bl.a. att verksamheten enligt lagen ska vara grundad på respekt för den enskildes självbestämmanderätt och integritet. Den enskilde ska i största möjliga utsträckning ges inflytande och medbestämmande över insatser som ges.

Enligt 7 § första stycket LSS har personer som omfattas av lagen rätt till insatser i form av särskilt stöd och särskild service enligt 9 § 1–9, om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. I förarbetena anges att för att viss insats ska kunna nekas den funktionshindrade på grund av att behovet tillgodoses på annat sätt, ska behovet också faktiskt tillgodoses på annat sätt. Det räcker således inte att, såsom beträffande bistånd enligt socialtjänstlagen, behovet kan tillgodoses på annat sätt (prop. 1992/93:159 s. 172).

Enligt 8 § första stycket LSS ska insatser ges den enskilde endast om han eller hon begär det.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

I målet är ostridigt att V.W. har behov av tillsyn och sysselsättning före och efter skolan samt under lov.

V.W. har ansökt om insatsen korttidstillsyn. Hon har rätt till denna insats om hennes behov inte tillgodoses på annat sätt. För att en insats ska kunna nekas henne på grund av att behovet tillgodoses på annat sätt, ska behovet också faktiskt tillgodoses på annat sätt.

Vid tiden för kommunens beslut var V.W:s behov av tillsyn och sysselsättning före och efter skoldagens slut samt under lov inte tillgodosett på annat sätt. Hon hade inte heller ansökt om utökning av antalet assistanstimmar. Kommunen har därför inte haft rätt att avslå hennes ansökan om korttidstillsyn genom att hänvisa till att behovet kan tillgodoses genom utökning av assistansersättningen. Överklagandet ska därför avslås.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

Mål nr 2888-14, föredragande Elisabeth Rahlén